

VESMÍRNÁ ROMANCE O TOUZE A NADĚJI
PŘEKRAČUJÍCÍ HRANICE SVĚTŮ

DOPISY MĚSÍČNÍHO DNE

Emmi Itäranta

Dopisy měsíčního dne

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Emmi Itäranta

Dopisy měsíčního dne – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Emmi Itäranta

Dopisy měsíčního dne

Emmi Itäranta

DOPISY
MĚSÍČNÍHO
DNE

Přeložil Michal Švec

≡ KNIHA ZLIN

This work has been published with the financial support of FILI – Finnish Literature Exchange.

Tato kniha vychází s finanční podporou literární nadace FILI – Finnish Literature Exchange.

KUUNPÄIVÄN KIRJEET

Copyright © Emmi Itäranta, 2020

Original edition published by Teos, 2020

Czech edition published by agreement with Emmi Itäranta
and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland.

Translation © Michal Švec, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7662-634-8

ISBN e-knihy 978-80-7662-676-8 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7662-677-5 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7662-675-1 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

Všem, kteří přišli o svůj domov

PROLOG

nedatováno

Sol,

tohle je nejspíš poslední stránka, kterou píšu poté, co už je po všem. Ta, kterou vytrhnu z konce zápisníku a vložím ji hned za desky. První slovo je tvé jméno – z něj hned poznáš, že věty na dalších stránkách jsou určeny stejně tak tobě, jako mně.

Je ráno po všem.

Odsud, kde sedím, vidím prašně šedou pláň a kopce, které se poddávají zdejšími stínům, holé svahy kráterů. Krajina Měsíce je bez života, připomíná zkamenělé moře, nepočítám-li vzdálený, skoro neviditelný svit kupolové osady. Obzor protíná pustinu jako černý tah štětce. Na dolním kraji nebe stvořeného nocí se vznáší vycházející Země, obrys má jasný a vzdušný. Nad jejím modrým, žlutým a hnědým povrchem zatuhla mračná námraza. Připomíná mi první zimní mráz, v němž zatuhne spadané listí na hladině tůňky.

Zeleně jako by od včerejška přibýlo. Ale bude to jen má představa. Na to je zatím moc brzy.

Země mlčky stoupá vzhůru, bezchybná, kulatá kapka vody, v níž je vše: každý uplynulý i budoucí den. Odsud zdálky na ní není patrná jediná jizva. Přijde mi, že kdybych natáhla ruku, mohla bych ji pohladit po povrchu, hladit ji, než znovu upadne do spánku. Na prstech by mi ulpěla slabá záře vody a hlíny, zůstala by na nich ještě tehdy, až bych později usínala ve svém pokoji s dlaní pod hlavou. A stopu po ní bych možná po probuzení našla na tváři, jako vzpomínku nebo uschlou slzu.

Napravo přetíná moře záhyb velkého kontinentu, nalevo druhý. Zamírím od nich pohledem vzhůru, k severnímu pólu.

Na místě, které se snažím zahlédnout, je hustý mračný opar. Zavřu oči a popustím uzdu představivosti.

Zrovna tam začíná večer a panuje ta část roku, kdy se na krajinu zatím nesnesl podzim, ale vzduch už nevoní létem. Vybavím si pruh lesa, kterým jsem chodila v dětství. Mezi borovicemi v něm zešikma roste světlo a stromy vzpínají tenké prsty k nebi. Slunce stále mámí vůni z jehličí popadaného na zem. Tak si to místo chci pamatovat. Zcela zalité pozdně letním světlem, pozastavené ve svém vlastním zlatém kruhu.

Tyto zápisníky jsem pro tebe plnila s představou, že mi tě slova mohou přinést. Že skrze ně uvidíš totéž co já – modrou záři Země a ostrý obrys planety načrtnutý vesmírem, stůl, za nímž sedím, ruku, kterou svírám šálek. Vzdálenosti, které jsme se učili překonávat spolu.

Ale uvidíš to doopravdy, Sol?

Představuji si tě na opačné straně stolu, díváš se na mě. Anebo ne; vyhlížíš z panoramatického okna širokého přes celou stěnu. Přehlížíš pláň táhnoucí se dole i kupole svítící v dálce, hledíš za obzor, temnotou na modrou kapku vody. Přesně tam by směřoval tvůj pohled. Na stopy tvé práce.

Nevidím, jak se tváříš.

Proti černému kosmu zahlédnu v okně odraz, vzdálenou průsvitnou postavu, která přechází místností.

Chvilé je dlouhá jako celý vesmír.

POZNÁMKA KE ZPŮSOBU
ZÁPISU DAT A ČASU
V SOUBORU DOKUMENTŮ
DOPISY MĚSÍČNÍHO DNE

V době, kdy vznikaly zápisky Lumi Salo, se ve vesmírných koloniích stále hojně užíval pozemský letopočet, nezřídka paralelně s marsovským. Salo datuje své zápisky výhradně podle pozemského letopočtu, zjevně proto, že ze Země pocházela, a byl to pro ni způsob, jak s rodnou planetou udržovat pouto. Kvůli autentičnosti je datace v tomto souboru ponechána v původní podobě. Při převodu z jednoho systému do druhého je potřeba mít na paměti, že pozemský rok je o něco kratší než polovina roku na Marsu. Rok 2168 n. l.* odpovídá na Marsu roku 68 m. l.**

Zkratka SMČ udávaná u hodin značí standardní marsovský čas. Protože den na Marsu trvá o 39 minut a 35 vteřin déle než na Zemi, čas po půlnoci bylo zvykem zapisovat za znaménko +, dokud nezačal nový den, např. 00:00+37.

* Tuto zkratku k označení letopočtu užívaly na Zemi kultury, které si osvojily gregoriánský kalendář, někdy současně s jinými systémy. Nábožensky neutrální výrazy n. l. (našeho letopočtu) a př. n. l. (před naším letopočtem) nahradily zhruba na přelomu 2. a 3. tisíciletí především v akademickém kontextu dříve uváděné zkratky související s křesťanstvím: př. Kr. (před Kristem) a po Kr. (po Kristu). V běžné praxi se zkratka obvykle vypouštěla a používalo se pouze číslo roku. Tento způsob odpovídá současnému užívání marsovského letopočtu.

** m. l. = marsovského letopočtu. Zkratka se začala užívat v koloniích na Marsu ve 20. letech m. l., aby se marsovský kalendář odlišil od starého pozemského.

Pozemský a marsovský letopočet se oddělily v epoše Inanna. Během ní skoro všechny kolonie, vyjma cylindrických měst na oběžné dráze Země, převzaly marsovský kalendář.

Poté co roku 94 m. l. začalo období nového sjednocování Sluneční soustavy, padl několikrát návrh na zavedení jednotného letopočtu. Dosud ale nezískal dostatečnou podporu ve Sluneční radě.

I

*I'm packing my spacesuit
And I'm taking my shit and moving to the Moon
Where there are no rules*

— Janelle Monáe: Sally Ride

Al-SHAMIR, A.; CHEN, M. (eds). *Shallow. Popové písňové texty 21. století. Díl 1.* New York II: Moonage Press, 2104.

1

25. 2. 2168

dálková kosmická loď někde mezi Jupiterem a Marsem

Sol,

přede mnou se otevírá širý vesmír zápisníku, nalistovala jsem první stránku a píšu tahle slova. Na konec předchozího sešitu jsem došla včera, toho zeleného, který jsem od tebe dostala k narozeninám. Poslední řádky jsem napsala na vnitřní stranu zadních desek. Knížečku jsem zabalila do bambusového šátku, ten mám taky od tebe, a strčila ji do kufru pod oblečení, kde bude čekat, dokud ti ji nevtisknu do ruky. Ale než se znovu setkáme, musím ještě psát.

Nechej mě pro tebe všechno přichystat, Sol, vystavět pódium a rozevřít oponu, pak se v myšlenkách posadíš vedle mě a prožiješ se mnou tuhle chvíli. Pamatuji si tvá slova, že psaní je cesta, jak překonat nekonečnou vzdálenost. Takto tě přenáším k sobě napříč prostorem a časem.

Představ si hlubokou černotu za zdí.

Představ si, jak v ní bledě, nebo výjimečně i jasně, poblikávají tečky, jako řídký déšť, do jehož srdce tato loď míří. Představ si její hučící motory, které ji postrkují k Marsu, představ si pohlcojící ticho vesmíru.

Představ si úzké lůžko v kajutě, kam tě k sobě zvu. Takhle: Uсад se vedle mě, hlavu mi polož na rameno a sleduj pohyb pera. Prázdný papír připomíná bílé prostěradlo nebo dychtivou kůži, příběh psaný na něj písmeno za písmenem je jako dotyk milované osoby.

Ziggy, zkroucený pruhovaný uzlík, pochrupuje v nohách postele. Zvuk se od předení jasně liší, to si nespleteš. Zrzavé

trojúhelníčky uší míří ke stěně, brada se opírá o packy a ty sebou občas škubnou, když za ně zatáhnou nitky snů.

Na rozevřeném stolku, jen o málo větším, než je tento zápisník, na mě čeká večere, kovová miska polévky z nejlevnější kantýny na lodi. *Výtečná teplá i studená*, stálo na digitálním displeji regálu. Podobných misek jsem spořádala dost, abych věděla, že ani jedno není pravda (a už slyším tvůj dávivý reflex, když ti vůně pronikne k nosu).

Jsi tady, Sol?

Jsi: Cítím teplo, které ti sálá z kůže. Ziggy vycítí tvou tíhu na matraci a na chvíli přestane chrápat. Posunu nohu, blíž k tobě.

Teď když pohodlně sedíš, ti povyprávím o Europě.

Prvního dne před šesti měsíci jsem stála na povrchu Evropy, ve věži vykukující vysoko nad ledový krunýř, a dívala se k Zemi. Viděla jsem jen ohromnou kouli Jupiteru a za ní pableskující hvězdy. Kdybych přiložila platební náramek k některému z teleskopů rozestavených kolem kulaté zdi věže a podívala se do okuláru, v dále bych možná rozeznala bleděmodrý flíček; ale neudělala jsem to. Široká okna věže lemovaly aktualizující se informační tabule, které zobrazovaly hvězdnou oblohu na různé strany podle polohy kosmických těles. Tamhle šeré prstence Saturnu, jeho měsíce Titan, Dione a Enceladus. Tamhle devátá planeta Sluneční soustavy, trvale neviditelná, a proto dlouho zcela neznámá.

Přemýšlela jsem, jak daleko jsem od domova. Částečně mě to vyděsilo. A zbolelo. Kdyby se na Europě něco přihodilo – nehoda, zdržení způsobené technickou závadou, nečekaný otřes měsíce, ledová tsunami –, všechno tam bylo cizí a já sama. Ale vedle té myšlenky jsem odhalila jinou, žhnoucí jako slunce. Až takhle daleko jsem se dostala.

Toužila jsem jen mít tě po svém boku, Sol.

Evropa by se ti jistě líbila. Návštěva věže byla v mém programu výjimka, po ní jsem zbytek času strávila pod ledovým

příkrovem (výpravy na povrch jsou z pochopitelných důvodů omezené). Přiznávám, že zpočátku mi to působilo starosti, protože, jak víš, na život v podmořských městech nejsem zvyklá. Už za pár dní jsem ale pochopila, že pro obyvatele Evropy znamená voda a led nad ní ochranu a bezpečí. A představ si ten pohled na led zespodu, přes skleněné střechy! Vytvořili tady úplně novou architekturu, která se nepokouší napodobovat cokoli známého, naopak staví na živlech, z nichž se skládá zdejší bezprostřední okolí.

Všude nad mořskou hladinou je systém průsvitných krystalových slují vykutaných v ledu. Navštívila jsem ekumenickou svatyni vystavěnou v klenuté jeskynní prostoře, doporučil mi ji můj pacient. Mozaiky, skleněné sošky obložené květinami a světla na přílivovou energii se mihotaly v neustávající souhře s hranami a hladkými plochami ledu. Vládlo tam takové ticho, že jsem slyšela dech návštěvníků spočívajících na polštářích, kobercích a lavicích, chvílemi dokonce i bezhlesá slova, která jim tančila na rtech.

Ticho patří vedle moře a ledu k nejpozoruhodnějším rysům Evropy. Pacient mi to zmínil předem a význam ticha zdůrazňovaly i informační spoty o evropské kultuře a bezpečnostních předpisech přehrávané na obrazovkách během letu kosmickou lodí. Přesto jsem si to dopředu nedokázala reálně představit. Tloušťka ledu je pro ochranu kolonií před zářením nesmírně důležitá a jakákoli prasklina kdekoli na povrchu Evropy může mít ničivé následky. Protože je led citlivý na zvuk, decibely nikdy nesmějí přesáhnout určitou hranici. Europeané vyvinuli nejrozumnější metody, jak se v neobvyklých podmínkách chovat tiše, a doslechla jsem se, že když se kolonie začaly budovat, bylo třeba vyvinout nové, téměř neslyšné robotické přístroje, aby nedošlo k narušení krusty.

Oblíbila jsem si čajovnu, v níž jsem mohla celé hodiny posedět v tichu, popíjet čaj z evropské mořské řasy (úplně slyším tvou podezřívavost, ale čaj má neobyčejně sladké aroma, vůbec

ne nepříjemné) a pozorovat sirény plující za skleněnou stěnou. Říkají ti něco, Sol? Ze všech zvířat, která znám, se nejvíc podobají mrožům, ale ve skutečnosti to jsou obří želvušky. Jejich objev na Europě všechny překvapil. Žijí svobodně v ledových mořích a jsou chráněné. V počátečních letech kolonií je chtěl jakýsi byznysmen chovat na maso, ale z chyb na Enceladu jsme se naštěstí poučili.

Navštívila jsem jen Nové Jonaguni, protože tam bydlel můj pacient. Tvrdil, že opravdovou perlou Evropy je Teonimanu III, ráda bych viděla tamější knihovnu, tolik jsem o ní slyšela. Třeba se tam jednoho dne vypravíme spolu, Sol. Ve sbírkách mají některá mimořádná botanická díla, která by tě mohla zajímat.

Práce šla tentokrát dobře, ale po dvou týdnech jsem byla ráda, že znovu nasedám na kosmickou loď. Poté co za sebou nechala vesmírný přístav a vzdálenost mezi námi se začala krátit, tlak, který mi svíral dech a srdce, se zmírnil. Na monitoru v kabině pro cestující se Europa nořila do náruče tmy a vypadala přitom krásně a vzdáleně, cizí chladný měsíc daleko od Slunce. Po ledovém příkrovu oceánů se rozlévalo sinaté světlo. Těch několik málo lidských konstrukcí viditelných na povrchu se scvrkávalo v úlomky kamene a vytrácelo v bledé krajině. Křížovaly ji červené žilky, jakoby škrábance vesmíru nebo dávno napsané zprávy, které už nikdo neumí přečíst.

Vzadu se pomalu a majestátně otáčel Jupiter. Bouře pískovcové barvy sílily a zahlazovaly ty předchozí. Jupiter nedbá na měsíce, které kolem něj krouží, ani na lodě, co z nich odlétají. Ještě méně se stará o nás, děti prachu a temné hmoty.

Europu jsem opustila před čtyřmi týdny. Zaradovala jsem se, když jsem na lodi objevila bohatší sbírku tištěných knih, než je obvyklé, zanechali je tu po sobě cestující. Většina je korejsky, japonsky a havajsky, ale jsou mezi nimi i některé psané marsovskou angličtinou, tu přečíst zvládnou. Pomáhají mi krátit dlouhé a temné dny na hladině vesmíru. Kajutu mám

bez okna – můj pacient nebyl zase tak bohatý, aby mi zaplatil první třídu –, takže na vyhlídkové palubě trávím tolik času, kolik mi předpisy radiační ochrany dovolí.

Narudlé světlo Marsu se mezi ostatními světly den ode dne zvětšuje. Dnes jsem se na vyhlídkové palubě podívala do teleskopu a na povrchu planety rozeznala žíly, které lidé kdysi dávno měli za kanály zbudované mimozemskou civilizací. Přemítám, co vidíš ty odtamtud, kde jsi, Sol, jak se blížíš k Marsu z opačné strany. Možná se právě teď na té jiné kosmické lodi procházíš po zahradní palubě, užíváš si teplého a vlhkého vzduchu, dýcháš vůni rostlin. Zastavíš se a zadíváš na zelené lístky, jejich rozvětvené žilky a měkké stopky, přemýšlíš o jejich vnitřních funkcích.

Když vystoupáš na vyhlídkovou palubu, můžeš z ní spatřit Zemi, už daleko za tebou, ale přesto o dost blíž k tobě než ke mně, jasně modrá dešťová kapka na jazyce vesmíru.

Zdálky se všechno zdá krásnější.

Měla bych poslat zprávu rodičům.

Je pozdě, tady mezi všemi časovými pásmy, kde mi rytmus bdění a spaní diktuje vlastní tělo. Polévka vystydlá; nemám na ni nejmenší chuť. Cítím se kvůli tomu trochu provinile. Možná bych jí měla napsat nekrolog, než ji vylijí do jímký nulového odpadu vedle výtahů a misku vrátím do kantýny: *Zde leží směs jedlých surovin, která snad výživovou hodnotu měla, leč – achich ouvej! – ke gastrozážitku nespáděla.*

Za chvíli odložím pero a zápisník na stůl, zavrtám se pod přikrývku a zhasnu. Pozoruji Ziggyho přední tlapku zakončenou bílou ponožkou, jak se v šeru rozevírá a zavírá jako květ, když mě kocour vycítí vedle sebe. Za tlustou kovovou zdí proudí myšlenky a tma se řine do všech směrů, jedna vzdálenost se zmenšuje, jiné narůstají.

Jsi tady. A zároveň jsi jinde. Už za pár dní ti vtisknu popsaný zápisník do dlaně.

Sol,

na Marsu není světlo nikdy takové jako na Zemi. Na povrch dopadá bledé a zlomené i tehdy, když Slunce nezastiňují prachové bouře. Mezi kupolovými městy spočívá tma. Tma světa zbaveného života dávno předtím, než sem dorazil náš druh. Prokopali jsme se hluboko pod povrch, abychom přežili na místech, která nejsou určená pro naše těla ani naše myšlenky, sestrojili jsme ty nejsilnější lampy, jaké jsme svedli. Založili jsme pole a vysadili lesy, jež vzdáleně připomínají ty, co nám kdysi poskytovala Země. Ale všichni víme, že hned za kruhem světél tiskne na tlusté sklo těžké prsty temnota. Byla tady před námi a zůstane ještě dlouho poté, co už tu nebudeme, hladová, nezkrotná, nedbající na nic než na sebe samu.

A přesto, v pomíjivých chvílích, ze správného úhlu, za určité denní doby a příhodného ročního období, je možné se splést. To se mi přihodilo dnes ráno, když se dveře přiletové haly vesmírného přístavu otevřely do zahradní kupole oplývající marsovským jarem. Vysoko nahoře šplhaly po stěnách ke špičce báně stonky fazolí. Opylovači vyšlapávali pěšinky v péřově bílých okvětních lístcích mandloní. Jak jsem sledovala pruhy světla, které pronikaly mezi matným sklem a rozkvetlými větvemi, zmocnila se mě jistá představa, mlhavá i ostrá zároveň. Na moment jsem si myslela, že jsem doma.

Trvalo to jen krátce. Přepравní batoh se Ziggym jsem připevnila na kufr a zavazadlo tlačila davem k vlakovému nádraží. Mezi mnou a mým zavazadlem rychle projel robotický kufr a já málem zakopla. Jeho majitel za ním pospíchal tak rychle, že ani neměl čas zastavit a omluvit se mi. Doufám, že spoj stihl.

Nebo když nad tím tak přemýšlím, vlastně doufám, že ho nestihl.

Vlaková souprava se na okamžik vynořila na povrch mezi vesmírným přístavem a obytnými zónami. I po tak dlouhé době mě krajina Marsu nepřestává udivovat. Nízké siluety měst proti nažloutlému nebi, v bezpečí pod zemí pohřbené stavby, z nichž vykukují jen skleněné nebo betonové vršky, jako kusy neznámých lodí potopené v rudém písečném moři.

Ziggyho zaujetí pro tyhle finesy bohužel nemělo dlouhého trvání. Celý měsíc putoval z Evropy na Mars jako profesionál, ale jakmile vkročil tlapkou na marsovskou půdu, míra jeho trpělivosti přetekla. Mňoukání v batohu neustalo, ani když vlak míjel Památník prvních osadníků nedaleko za Harmonií, ani když vjížděl znovu pod zem mezi skleněnými kupolemi kryjícími kukuřičná pole, a ani tehdy, když zpomaloval, jak jsme se blížili k obytným oblastem. Jakmile jsme konečně stannuli u dveří domu tvé rodiny, oběma se nám nesmírně ulevilo.

Tvá sestra měla ale k velké úlevě daleko.

„Kočka?“ podivila se Ilsa poté, co mě objala a prohlížela si batoh, za jehož okénkem se Ziggymu rozšířily zorničky do velikosti asteroidů.

„Myslela jsem, že se ti sourozenec zmínil.“

„Nezmínil.“ Obrátila pohled ke mně. Náhle mi došlo, že mám tmavé kruhy pod očima, zmuchlané oblečení a zplihlé nemyté vlasy. Ilsa naopak jako vždy vypadala, že se zrovna vrátila od kadeřníka, a její hadry na doma (tak jim říkala) byly do posledního kusu reprezentativnější než můj nejlepší slavnostní oděv.

„Ziggy je naprosto čistotný,“ ujišťovala jsem ji. „Musím mu jen po cestě uklidit záchod. Měli byste tu mít objednané stelivo.“

„Nějaký balíček dorazil včera. Sol ho má v ložnici.“ Ustoupila a pustila mě dál. Prošla jsem dveřmi a kufr protáhla za sebou. (Přisahám, že jednoho dne si pořídím robotický.) „Chovej se tu jako doma. Přes den mám hodně práce, ale povečeřet můžeme spolu, jestli chceš.“

Postavila jsem batoh se Ziggym na zem a začala rozepínat zip. Ilsa si odkašlala, její výraz hovořil za vše. Ziggymu jsem

před vousky zip znovu zapnula, batoh si nasadila na záda a vyrazila do tvého starého pokoje.

Bylo by od tebe hezké varovat nás obě předem.

V pokoji jsem Ziggyho pustila z batohu ven. Se vztyčeným ocasem obešel podél stěn místnost ve tvaru plástve, vyskočil na širokou postel ve výklenku a stočil se ke spánku. Svlékla jsem si bundu a položila ji vedle něj. Po živé zelené stěně se plazil břečťan. Tvá matka nebo sestra nechaly na skládacím stolku džbán vody a dvě skleničky – to od nich bylo pozorné. Z pouhého rozmaru jsem se na staromódním globu, který patřil tvému otci a teď stojí v rohu, snažila najít Harmonii. Když tahle mapa vznikala, město zjevně ještě neexistovalo.

Otevřela jsem šatní skříň, voněla starým dřevem. Úplně jsem zapomněla, že jsem v ní nechala dvoje šaty. Stále visely na ramínku. Pořídila jsem si je na bůhvíjakou oslavu, na kterou nás Ilsa tvrdošíjně nutila jít. Na zemi stál pár bot s vysokým podpatkem. Nepamatuju si, že bych je na sobě měla víc než jednou.

Otevřela jsem kufr a prohrabávala ho, dokud jsem nenašla zelený sešit. Vybalila jsem ho z bambusového šátku a položila na stolek mezi džbán a globus. Dva svetry, čistou kombinézu a pracovní plášť jsem pověsila na ramínka vedle opuštěných šatů. Na vnitřní straně dřevěných dveří se zablesklo zrcadlo plné stínů. Vybavila se mi vzpomínka: Stojíme před ním spolu, ty máš tvář hladší než dnes, já hebčí ruce.

Skříň jsem zavřela. Obrazce růží táhnoucí se podél rýh v tmavém dřevě byly krásné, ale k mému doteku i ke mně slepé. Vydala jsem se hledat tvou matku.

Naomi jsem našla v komunitní zahradě na střeše domovního bloku, seděla na lavičce pod vysokým kdoulovcem. Cestou k ní jsem minula dvě ženy, které na dlážděném hřišti točily dceři švihadlem – jmenuje se holčička Stella? Nebo Estelle? Chodí už

do školy? Zamávala jsem jí. Stella (Estelle?) mi taky zamávala a plynule u toho skákala dál. Jedna její matka – ta s hustými kudrnatými vlasy, ani na jejich jména si nikdy nemůžu vzpomnout – zavolala: „Kdopak to tady je!“ Druhá se za mnou ohlédlá přes rameno a na tváři se jí mihl úsměv.

„Mami, pokazíš to,“ protestovala Stella.

Vysoko nahoře se klenula kupole chránící město a tisíce jejích lamp vrhaly do zahrady paprsky napodobující denní světlo. Na větvičkách stromu plály zářivé červenooranžové květy. Naomi pozorovala cosi na trávníku, možná nějaký hmyz mezi stébly. Na koleně jí seděl modrokřídlý motýl. Po delší době se podívala na mě a natáhla ruku. Motýl odletěl, záblesk dalekého nebe a vody ve vzduchu. Naomi spadl na prsa tmavý cop prokvetlý šedinami. Oči měla skoro černé.

„Lumi,“ oslovila mě a vzala mě za ruku. „Sol tu ještě není.“

„Já vím,“ odpověděla jsem. „Ráda tě vidím, Naomi.“

Nic na to neřekla. Posadila jsem se na lavičku vedle ní. Pohledem bloudila ve větvích kdoulovce, některé jeho květy už poshazovaly lístky a nabobtnaly do nezralých plodů velkých jako špička prstu. Zavřela jsem oči, držela ji za ruku a naslouchala jejím vnitřním pohybům. Proudila do mě pomalá a kalná tíže podobná vodě. Vycítila jsem její obavy. Nemoc se v ní znovu usídlovala, zabydlovala se jí pod kůží.

Otevřela jsem oči a zeptala se: „Jak ti bylo?“

Tvá matka se usmála. Větev stromu jí na tváři kreslila stín.

„Zažívám dobré dny,“ řekla. „A pak i ty druhé. Tahle část roku je vždycky náročnější.“ Ztichla.

„Ztráta a smutek jsou fyzické vjemy,“ podotkla jsem. „Tělo si vzpomínku na ně nese roky.“

„Desítky let,“ upřesnila. Její úsměv se rozplynul.

„Pomohly ti léky?“ zeptala jsem se, ačkoli jsem vycítila příznaky a odpověď jsem znala.

Naomi odtáhla ruku.

„Možná trochu,“ řekla.

Obě jsme věděly, že to není pravda. Vytušila jsem, o co mě požádá. Čekala jsem.

„Myslíš... myslíš, že bys pro mě mohla uspořádat sezení?“
„Ale jistě.“

Tvá matka mi stiskla ruku a usmála se na mě.

„Děkuju. Pokud k tomu budeš něco potřebovat, dej seznam Ilse.“

Nezmínila jsem se jí, že po Fu-si všechno potřebné vozím s sebou. Zanechala jsem ji v zahradě a vrátila se dovnitř. Pomalá tíže, kterou jsem v její blízkosti vycítila, pozvolna polevovala. V těle mi ale po ní jako vždy zůstal pronikavý chlad, jako když člověk mrzne tak dlouho, že trvá hodiny, než se zase zahřeje. Však ty víš, Sol, tvé dotyky se mi ho z těla snažily vyhnat už mockrát.

Cestou kolem zavřených dveří Ilsina pokoje jsem zaslechla, že telefonuje. Na pozadí slabě hrála klasická hudba.

Za chvilku se s ní budu muset jít udobřit.

S Naomi jsme sezení domluvily na zítřek večer. Není to moc brzy; na Europě šlo všechno výborně, cestou na Mars jsem měla na zotavení několik týdnů. Ale znamená to, že až dorazíš, možná nebudu vzhůru, Sol. I přesto za mnou přijď. V šerém nočním světle se tiše vyzuj a pohlad' za krkem Ziggyho, který mi bude spát u nohou. Zastav se pohledem na zeleném sešitě na stole a usměj se. Lehni si vedle mě, zatímco já budu procházet spánkem.

Přes spánek vycítím tvou přítomnost. V pokojích Domu měsíčního dne uslyším, jak se tvé kroky blíží, a natáhnu k tobě ruku.

Odesílatel: Sol Uriarte
Příjemce: Lumi Salo
Datum: 4. 3. 2168 23:50 SMČ
Zabezpečení: nejvyšší

Drahá Lumi,
mám něco naléhavého v práci, do Harmonie
se nedostanu. Mohla bys přijet do Ta-tchungu?
Adresa je 105 Halley. Všechno ti vysvětlím,
jakmile se uvidíme.
S.

2

5. 3. 2168

Harmonia, Mars

Sol,

s radostí můžu oznámit, že včerejší večerní sezení s tvou matkou se vydařilo. Proběhlo rychleji, než jsem čekala, a ke konci jí bylo očividně daleko lépe. Smutek je zvíře, které člověk nikdy zcela nezkrátí. Dlouho se skrývá ve stínech a pak náhle vyrazí a rozdrásá rány, z nichž tyje duševní choroba. Ale Naomi byla vždy silná. Její pouto s tebou a IIsou ji váže pevněji k životu. Věřím, že se opět uzdravuje.

Můj návrat z druhé strany proběhl myslím čistě a hladce, takže mě lehce udivilo, že mě následky provázely celou noc. Spánek mě držel v posteli a kolem se pohupovaly stíny předchozího večera: kruh svíček a vůně hořících bylin, zlatavě drsná zvířecí srst pod mými prsty a píseň, která vycházela z jakési cizí krajiny, a přesto z mého nitra. Místo stěn se kolem mě tyčil vysoký les. Mezi tmavými kmeny jsem viděla dveře do pokoje, po dřevě škrábaly ostré drápy, jak zvíře vyskočilo na strom a začalo šplhat.

Ale ty se nemusíš znepokojovat, Sol. Nešlo o nic takového jako poté, co jsme opustili Fu-si. Tohle byla jen sedlina, jako snové vidiny, které odmetou smetí bezvýznamných událostí dne, nebo jako prach, co ulpí na šatech a ty ho můžeš setřepat. Ozvěny jiného světa, říkala tomu Vivian. Jsou bezobsažné a zakrátko vymizí. S nimi se setkává každý léčitel.

Les ustoupil. Otevřela jsem oči a zhluboka se nadechla. Dveře stály na svém místě, ozývalo se škrábání.

Rozpoznala jsem pokoj. Posadila jsem se. Ziggy škrábal do zavřených dveří. Přejela jsem prstem po přenosném displeji, který se nabíjel na nočním stolku. Hodiny ukazovaly něco po desáté dopoledne. Nebylo divu, že má Ziggy hlad. Zesílila jsem světlo, kocourovi nasypala do misky granule a rozhlédla se po místnosti. Druhá půlka postele zůstala nedotčená, přikrývka uhlazená. Viděla jsem na ní jen prohlubně po tlapkách. Zelený sešit ležel stále na psacím stole. Jediné zavazadlo u stěny bylo to moje. V pokoji se nacházelo prázdnno tvého tvaru tam, kde ho tvá přítomnost měla zaplnit, Sol.

Vzala jsem do ruky displej, změnil barvu z noční sépiové na bílou, a otevřela jsem příchozí zprávy. Úplně nahoře byly dvě odpovědi na můj stálý inzerát na platformě *Hvězdní profesionálové Sluneční soustavy*. Pod nimi mě *Zažij Evropu!* žádalo o zpětnou vazbu ohledně cesty, kterou jsem právě absolvovala. Čtvrtá zpráva byla od tebe.

Šlo o nějaký Min-suho nechvalně proslulý dodatečný projektový mítink?

V Ta-tchungu jsem nebyla roky.

Nejsem si jistá, jak mi to šlo s Ilsou. Řekla bych, že jsme se rozloučily korektně, ale pořád je pro mě těžké vytušit, co si myslí.

Poté co jsem vystoupala do prázdné kuchyně na rychlou snídani (Umíš si vůbec představit, jak moc mi během letu chybělo čerstvé ovoce? Na lodi se pěstují jahody a maliny, ale jedna jediná jahoda stojí dvakrát tolik co miska polévky.), šla jsem zkontrolovat tvou matku. Dveře ložnice měla pootevřeně. Uvnitř byla tma. Nakoukla jsem tam. Přikrývka se zvedala v rytmu lehkého oddechování.

Vyšla jsem druhé schody a zastavila se za Ilsinými dveřmi. Byly zavřené, za nimi tiše hrála kabaretní hudba. Tvá sestra se nejspíš už před několika hodinami pustila do práce.

Zvažovala jsem, že se vrátím dolů a osprchuji se, ale potřebovala jsem s ní mluvit. Zaklepala jsem.

„Ilso?“

Žádná odpověď. Zaklepala jsem znovu, tentokrát trochu silněji.

„Dále!“ zavolala.

Pomalu jsem dveře otevřela. Dokonce ani ty nemáš pracovní stůl tak dokonale uspořádaný jako ona, Sol. Nikdy jsem na něm neviděla nic jiného než její sbírku displejů a tužku. Dnes stála vzpřímená u širokoúhlé obrazovky a špičkami prstů soustředěně otáčela komplikovaný model molekulární struktury. Nad zobrazením se vznášel digitální vodoznak *BioBau Inc.* Nechtěla podle tvých slov logo firmy změnit? Na menším displeji postaveném na stole blikal nápis K VYŘEŠENÍ.

Na panoramatické stěně bledě svítila projekce olejomalby, na které si baletky nazouvaly piškoty. Původní obraz byl jistě o dost menší, protože v digitální podobě byla zblízka jasně patrná jeho textura: pohyby malířova zápěstí při tazích štětcem, vrstvy barev a póry plátna.

Ilsa představěla molekulární strukturu, tak nepatrně, že jsem si skoro nevšimla rozdílu. Klikla na ikonu u spodního okraje zařízení. Obraz zmizel.

„Lumi,“ oslovila mě, „jak je mámě?“

Přišlo mi, že se jí můj oděv sestávající ze svetru přetaženého přes pyžamo nezamlouvá, ale možná jsem si to jen domýšlela. Ona měla na sobě přilnavou kombinézu a tenký kašmírový svetrík. (Chovají se na Marsu vůbec kašmírské kozy, nebo se vlna dováží ze Země? Nikdy jsem nesebrala odvalu se jí zeptat.) Pečlivě si zakryla kruhy pod očima. Došlo mi, že večer určitě neusnula, dokud jsme já s matkou neskončily.

„Spí. To je po sezení obvykle dobrá známka.“

„Ano, to jsi říkala.“

Ilsa čekala.

„Omlouvám se za Ziggyho,“ pronesla jsem. „Měla jsem se dovolit předem. Myslela jsem, že Sol...“

Ilsa mávla rukou.

„Jen mě to zaskočilo, to je vše. S kočkami moc nevycházím. Drž ji prostě dál ode mě.“

V místnosti byla zima. Pokaždé zapomenu, že chce mít v pokoji o několik stupňů chladněji než ve zbytku domu. Přitáhla jsem si svetr těsněji k tělu.

Qui peut dire où vont les fleurs? zpíval z reproduktorů hluboký ženský hlas.

„Nevíš něco o Sol?“ zeptala jsem se.

„Co máš na mysli?“ Mezi obočím pod rovně stríženou ofinou se jí objevila tenká vráska. „Má přijet dnes, nebo ne?“

„Mělo to být už včera.“

Řekla jsem jí o tvé zprávě.

„Vážně?“ Ilsa se dotkla menšího displeje a začala listovat zprávami. „Dneska jsem zatím stihla přečíst jen pracovní e-maily.“ Prsty jezdily po displeji, až se zastavily. „Hele, hlasová zpráva.“

Následovala nepříjemná chvíle, kdy se ani jedna z nás nepohnula, pak Ilsa sevřela rty a ťukla na displej, aby zprávu přehrála. Teprve když utichla hudba a do místnosti vplul tvůj hlas, došlo mi, že je ode mě velmi nezdvořilé od Ilsy očekávat, že si zprávu poslechne v mé přítomnosti, ale ona byla příliš slušná, aby mi to dala najevo. Zpráva mohla obsahovat něco osobního. Ale mezitím už spustil tvůj hlas.

„Vím, že to mámu nepotěší,“ ozvalo se, „ale nezbyvá mi než cestu do Harmonie zrušit. Zavolám jí zítra. Kdyby se Lumi na něco ptala –“

Na chvilku se rozhostilo ticho. Zazníval jen šum. Pak se ozvalo odkašlání a hlas pokračoval: „Nebo ne, zapomeň na to. S Lumi to proberu.“

Tím zpráva končila, z reproduktorů se znovu rozezněla hudba. Ilsa se tvářila o něco znepokojeněji než obvykle.

„Netušíš, na co tím naráží?“ obrátila se na mě.

Chtěla jsem se jí zeptat na totéž.

„Vůbec nevím,“ odpověděla jsem. „Já dostala jen krátkou textovou zprávu.“

Ilsa se zadívala na malý displej, na kterém nápis K VYŘEŠENÍ zčervenal. Vytasila úsměv, jež určitě používá na pracovních schůzkách s důležitými klienty. Tohle jí jde opravdu dobře. Nemíním to jako kritiku, naopak to obdivuji. Z vás tři umí ve společnosti nasazovat masky rozhodně nejlépe. Někdo by to mohl považovat za zradu, ale já to vidím jinak. Tyhle masky ji chrání před světem, vytvářejí štít, za kterým je v bezpečí. To byla jedna z prvních věcí, kterou jsem o ní zjistila, když jsem tvou rodinu před lety navštívila poprvé. Každý z vás se vyrovnává se ztrátou jinak.

„Chtěla bych si popovídat,“ začala Ilsa, „ale za půl hodiny musím na schůzku. Večer jdeme s kamarády na koncert, nepřidáš se? Jednu vstupenku navíc bych sehnala.“

„Sol chce, abych přijela do Ta-tchungu. Zítra budu muset vyrazit hned brzo ráno. Mrzí mě to.“

Ilse nepatrně spadla brada, ale úsměv se jí rychle vrátil. Přikývla a ani se na mě nepodívala. Rty začaly formovat slovo, ale nakonec zmizelo doztracena. Displej třikrát zapípal na znamení nových pracovních e-mailů.

„Mě to taky mrzí,“ řekla. „Budeš něco potřebovat?“

Zavrtěla jsem hlavou.

„Z Ta-tchungu se asi vrátíte sem, že jo?“

„To závisí na Sol.“

Ilsa znovu přikývla a přejela prstem po displeji, proudily po něm zprávy. Nalakovaným nehtem ťukala do kraje.

„Je všechno v pořádku?“

Vzhlédla.

„Jistě,“ řekla.

Obrátila jsem se k odchodu. Ilsa psala na displej tužkou. Baletky na malbě na panoramatické stěně nehnuté seděly a šněrovaly si tkaničky růžových piškotů, zaseknuté ve vlastním čase, do kterého je před staletími uzamkl štětec.

Zanechala jsem s nimi Ilsu o samotě. Dveře se za mnou zavřely samy od sebe.

Quand saurons-nous un jour? zpíval ženský hlas.
Tak abych se podívala na vlakové jízdní řády.

Odesílatel: Sol Uriarte
Příjemce: Lumi Salo
Datum: 5. 3. 2168 13:22 SMČ
Zabezpečení: nejvyšší

Lumi,
mám na tebe prosbu. Buď tak hodná a z nejspodnějšího šuplíku mého stolu ve staré pracovně vytáhni zezadu zpoza papírů malou dřevěnou krabičku a vezmi ji s sebou do Ta-tchungu.

♥

S.

5. 3. 2168

Harmonia, Mars

později

Sol,
poté co jsem obdržela tvou druhou zprávu, zašla jsem do tvé staré pracovny v přízemí. Nebylo zamčeno. Na stolech a policích se usadil prach. Domácí robot zjevně není naprogramovaný, aby tam uklízel tak často jako jinde. Psací stůl byl prázdný, až na fotorámeček, který se rozsvítil spolu se světlem, když jsem vešla dovnitř.

Jak světlo sílilo, z šera se zhmotnil slabě zářící obrázek a vždy po několika vteřinách se obměnil. Jsi na něm ty, asi v osmi letech, máš měkké dětské rysy, vlasy vyčesané do bodlin a vysoké lícní kosti. Vedle tebe stojí tvůj táta oblečený v džínách, mikině s kapucí a v tričku s logem *BioBau Inc.* Oba se usmíváte do

fotáku, pak se snímek změní a smějete se na sebe, on ti cuchá vlasy, nato se vrátí původní obrázek a smějete se opět do fotáku. Táta vypadá mladší, než jsi ty teď, Sol. Nepamatuju si, že bych tu fotku někdy viděla. Někdo ji vystavil po mé předchozí návštěvě, možná dokonce ty.

Otevřela jsem spodní zásuvku. Vepředu ležela kupka znovu-použitelných poznámkových archů, vypadaly, že jsou z tvých studentských let. Změť poznámek prorůstaly nákresy stromů a užitkových plodin. Natáhla jsem ruku za archy a zašátrala. Prsty nahmataly dřevěný obdélník. Krabičku jsem uchopila a vytáhla ven.

Byla malá, zhruba o velikosti elektronické vizitky, a zhotovená z nějaké vyhynulé pozemské dřeviny, možná smrku. Učila jsem slabou vůni pryskyřice. (Otevřít jsem se krabičku nepokoušela, Sol, ale vypadala zamčená.) Uvažovala jsem, odkud ji máš. Poznámka pro mě: Zeptám se tě, až dorazím do Ta-tchungu. Výrobky ze smrkového dřeva jsem dosud viděla jen mezi Vivianinými pracovními nástroji.

Opustila jsem pokoj a světlo za mnou automaticky zhaslo. Ve fotorámečku pomalu temněly dva úsměvy, tvůj a tvého táty.

Podnikla jsem všechny nezbytné přípravy. Domácí robot mi právě balí zavazadla a svéhlavě trvá i na botách na podpatku, ačkoli jsem jako účel cesty vybrala „PRÁCE“. Mám podezření, že ho takhle naprogramovala Ilsa.

Dnes večer vzpomínám na Fu-si. Po dlouhé době, mohla bych dodat, ale nebyla by to pravda. Na Fu-si myslívám pořád často. Někdy když mě nevidíš, Sol, se vydávám daleko a procházím brankou, za níž dlí vzpomínky. Vzdoruji vzdálenosti dělicí minulost od přítomné chvíle a do posledního detailu před sebou nechávám vyvstávat známá místa, znovu je oživuji.

Kavárnu, kde jsem ti u stolků strakatých světlem a stíny tolikrát psala tyhle zápisky, halí tenounké pružné větvičky. Zelené lístky se třepotají v lehkém vánku jako křídla hmyzu. Na krajích dlážděného prostoru se z mezer mezi dlaždicemi

tlačí kořeny stromů, někdy i tráva a mech, který by porostl i židle, kdyby ho lidé nedrželi zkrátka. Kmeny stromů obepíná světlý lišejník. Na vedlejším stolku zůstal dopitý hrnek kávy, nikdo ho neuklidil.

Z kavárny se vracím do našeho bytu, procházím jím jako duch.

Bambusové židle na balkoně s výhledem do parku jsou prázdné, ale balkon se zaplnil. Na policích voní bylinky, které jsem vypěstovala ze semínka, rozmarýn, bazalka a koriandr, kdoulovec ve velkém hliněném květináči láká svou vůní čmeláky. Ti líně bzují, chloupky se jim třpytí pylem, mohla bych je pozorovat celý den. Kdoulovec jsme zasadili společně, poté co jsme dorazili na Fu-si. Když jsme ho vkládali do tmavé hlíny, naše ruce se dotýkaly. Podle tebe měl s jistotou zakořenit. A to za přispění hub vmíchaných do zeminy, které napomáhají kořenům růst hlouběji a nasávat živiny. I tak jsem na keř občas mluvila, když jsem zůstala doma sama. Říkala jsem mu, že se o něj postarám, prosila jsem ho, aby sílil a byl šťastný, a on rostl.

Na mříži nad kdoulovcem kvete popínavá rostlina s houževnatým stonkem, její bílé zvonečky se na noc zavírají.

Fu-si, které vidím, když odhlédnu od dnešního dne, není totéž, jež nyní obíhá Mars. Ale na to myslet nechci, ne příliš.

Každý domov si neseme v sobě, i ten, který už není, abychom měli kam se vracet.

3

ÚVOD: TECHNOLOGICKÝ ROZVOJ
KOSMICKÝCH LETŮ
PŘED EPOCHOU INANNA
KAPOOR, J. *Stručná historie cestování kosmem.*
Sarasvatí: Peacock Press, 127 m. l.

Přistání první lidské expedice na Marsu považují všichni za historický milník, přinejmenším za stejně zlomový okamžik v osídlování Sluneční soustavy jako první kroky člověka na Měsíci. Dnes tuto událost vnímáme jako holý fakt, ale pro oněch osm astronautů, kosmonautů a čajkonautů, kteří poslali z rudé planety první snímky na Zemi, to tak nebylo. Na Zemi se tehdy počítal rok 2040 n. l. (let byl původně plánován na rok 2030 n. l., ale zpozdil se z mnoha důvodů, jimž se budeme v této knize věnovat později).

Hlavním úkolem prvních lidí na povrchu Marsu bylo zmapovat předpoklady založení výzkumné stanice – později se rozrostla v kolonii – a nikdo z nich nemohl tušit, že jen o dva roky později umožní technologický průlom cestovat do kosmu zcela novým způsobem a jejich průkopnickým činem započne nová éra. Soběstačnost Marsu jim musela připadat jako utopický sen, za jejich života nesplnitelný.

Když se ve vědecké obci začalo šeptat o DMD motoru, který by mohl v cestování kosmem znamenat revoluci, zpočátku panovala skepse. Lidé